

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 29-04-2020 r.

Adam Bodnar

XI.816.5.2020.KG

Pan
Witold Kołodziejski
Przewodniczący Krajowej Rady
Radiofonii i Telewizji
skwer Kardynała Stefana Wyszyńskiego 9
01-015 Warszawa

Szanowny Panie Przewodniczący,

Jako Rzecznik Praw Obywatelskich stojący na straży przestrzegania wolności i praw człowieka i obywatela w Polsce, odpowiedzialny również za wykonywanie zadań niezależnego organu do spraw równego traktowania powierzonych instytucji Rzecznika Praw Obywatelskich na mocy ustawy z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania (Dz. U. z 2016 r. poz. 1219, z późn. zm.), szczególną uwagę poświęcam działaniom władz publicznych, mającym na celu realizowanie praw mniejszości narodowych i etnicznych do posługiwania się językiem ojczystym. **Jedną z podstawowych gwarancji korzystania z tego prawa jest zapewnienie społecznościom mniejszościowym dostępu do programów telewizyjnych emitowanych w językach mniejszości.**

Z tym większym zaniepokojeniem odnoszę się do doniesień medialnych¹ o ograniczeniu dostępu do programów w językach mniejszościowych na antenie TVP 3 Białystok. Jak wynika z artykułu zamieszczonego w dniu 18 kwietnia 2020 r. w internetowym wydaniu Gazety Wyborczej, z anteny tej stacji, po 23 latach emisji, zdjęto program transmitowany w języku mniejszości białoruskiej pt. „Tydzień białoruski”. Powodem takiego stanu rzeczy, wedle przytoczonej publikacji, jest decyzja dyrekcji białostockiego oddziału TVP związana z oszczędnościami spowodowanymi pandemią wirusa COVID-19. Zaniepokojenie budzą też informacje o zaprzestaniu emisji kolejnych programów skierowanych do mniejszości narodowych i etnicznych, nadawanych dotychczas przez białostocki oddział Telewizji Polskiej, czyli „Wiadomości Rosyjskich”,

¹ Zob. „Białystok. Szef białostockiego ośrodka TVP chce wyprowadzić programy mniejszości” (wyborcza.pl, 18 kwietnia 2020 r.) <https://bialystok.wyborcza.pl/bialystok/7,35241,25879831,bialystok-szef-bialostockiego-osrodka-tvp-chce-wyprowadzic.html?cta=1pbox-2hd-3noac-5closelphard1203> [dostęp 21.04.2020 r.]

„Tatarskich Wieści” i programu „My Romowie”. Decyzja o zaprzestaniu nadawania programów w językach mniejszościowych spotkała się ze zrozumiałym sprzeciwem przedstawicieli poszczególnych społeczności mniejszościowych.

Pragnę w tym miejscu przypomnieć, że ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2019 r. poz. 361, z późn. zm.; zwanej dalej: u.r.t.) powierza radiofonii i telewizji istotne społecznie zadania, związane z dostarczaniem informacji, udostępnianiem dóbr kultury i sztuki oraz upowszechnianiem edukacji obywatelskiej (art. 1 u.r.t.) oraz nakłada na Telewizję Publiczną obowiązki polegające na uwzględnianiu potrzeb mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym, w tym w szczególności emitowanie programów informacyjnych w językach mniejszości narodowych i etnicznych oraz języku regionalnym (art. 21 ust. 1a pkt. 8a u.r.t.). Tworzenie i rozpowszechnianie regionalnych programów jest obowiązkiem terenowych oddziałów Telewizji Polskiej (art. 30 ust. 1 u.r.t.). Takie działanie mediów publicznych jest realizacją prawa mniejszości do swobodnego posługiwania się w życiu publicznym ich językiem oraz rozpowszechniania informacji w ich języku, które zapewnia art. 8 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz języku regionalnym (Dz. U. 2017 r. poz. 823).

Ponadto, należy pamiętać, że zgodnie z postanowieniami Europejskiej karty języków regionalnych lub mniejszościowych, przyjętej w Strasburgu w dniu 5 listopada 1992 r. i ratyfikowanej przez Polskę w dniu 12 lutego 2009 r. (Dz.U. z 2009 r. Nr 137, poz. 1121; zwanej dalej Kartą), Polska jest zobowiązana do udostępniania programów w językach mniejszościowych i języku regionalnym (art. 11 ust. 1a Karty). Zapewnienie czasu i miejsca antenowego dla języków regionalnych lub mniejszościowych ma podstawowe znaczenie dla ich ochrony, co wyraźnie wskazano w pkt 107 Raportu wyjaśniającego do Karty². **Jakiegokolwiek braki w przekazywaniu tych treści świadczyć zatem mogą o naruszeniu przez Polskę zobowiązań wynikających z Karty.**

Rozumiem, że skutkiem trwającej pandemii SARS-CoV-2 (COVID-19) będzie pogorszenie sytuacji ekonomicznej, czego pierwsze symptomy są odczuwalne już teraz. **Jako Rzecznik Praw Obywatelskich nie mogę jednak zgodzić się na to, aby ograniczanie wydatków odbywało się kosztem społeczności lub grup, które i tak doświadczają marginalizacji w różnych sferach życia społecznego czy kulturalnego, i do których wspierania instytucje państwowe są zobowiązane.** W takiej sytuacji znajdują się mniejszości narodowe i etniczne. W obecnych warunkach, bez zaangażowania państwa i jego instytucji, także publicznej telewizji, utrzymanie i rozwój tożsamości kulturowej mniejszości będzie zadaniem niewykonalnym.

² <http://mniejszosci.narodowe.mswia.gov.pl/mne/prawo/europejska-karta-jezyk/europejska-karta-jezyk/6778,Raport-wyjasniajacy-do-Europejskiej-karty-jezykow-regionalnych-lub-mniejszosciow.html>

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 12 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627, t.j.), zwracam się o podjęcie przez Krajową Radę Radiofonii i Telewizji, zgodnie z jej konstytucyjnymi i ustawowymi obowiązkami, interwencji w zasygnalizowanej wyżej sprawie. Proszę przy tym o poinformowanie o wynikach podjętych działań.

Z wyrazami szacunku

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/